

Képzés és Gyakorlat

Training & Practice

19. évfolyam, 2021/3-4. szám

Képzés és Gyakorlat

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvár Campus Neveléstudományi Intézetének
és a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának
neveléstudományi folyóirata

19. évfolyam 2021/3–4. szám

Szerkesztőbizottság

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Szerkesztők:

Pásztor Enikő, Molnár Csilla

Kloiber Alexandra, Frang Gizella, Patyi Gábor;

Kitzinger Arianna angol nyelvi lektor

Szerkesztőbizottsági tagok:

Podráczky Judit, Varga László, Belovári Anita,

Kövérné Nagyházi Bernadette, Szombathelyiné Nyitrai Ágnes, Sántha Kálmán

Nemzetközi Tanácsadó Testület

Ambrusné Kéri Katalin, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, HU

Andrea M. Noel, State University of New York at New Paltz, USA

Bábosik István, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár, HU

Horák Rita, Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka (Szerbia),

Tünde Szécsi, Florida Gulf Coast University, College of Education, Fort Myers, Florida, USA

Jaroslav Charchula, Jesuit University Ignatianum In Krakow, Faculty of Pedagogy Krakow, PO

Suzy Rosemond, KinderCare Learning Center, Stoneham, USA

Krzysztof Biel, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Jolanta Karbowniczek, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Maria Franciszka Szymańska, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Abdülkadir Kabadayı, Necmettin Erbakan University, A.K. Faculty of Education, Konya, TR

Szerkesztőség

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Képzés és Gyakorlat Szerkesztősége

E-mail: kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

9400, Sopron, Ferenczy János u. 5.

Telefon: +36-99-518-930

Web: <http://trainingandpractice.hu>

Web-mester: Horváth Csaba

Felelős kiadó: Varga László dékán

A közlési feltételeket

a <http://trainingandpractice.hu> honlapon olvashatják szerzőink

Képzés és Gyakorlat

Training and Practice

19. évfolyam, 2021/3-4. szám

Volume 19, 2021 Issue 3-4.

Jelen kiadvány az „*EFOP-3.6.1-16-2016-00018 – A felsőoktatási rendszer K+F+I szerepvállalásának növelése intelligens szakosodás által Sopronban és Szombathelyen*” című projekt támogatásával valósult meg.

TARTALOM

Table of Contents

TANULMÁNYOK

BENCÉNÉ FEKETE, ANDREA: <i>Intercultural Education in Early Childhood</i>	5
IZSAK, HAJNALKA: <i>Public awareness of correctional education carried out in juvenile correctional facilities</i>	15
KÁNTOR ZSUZSANNA: <i>Mi jár a gyermekek fejében? – A koragyermekkorai tanulás szülői és óvodapedagógusi szemmel</i>	28
LANTOS TÜNDE: <i>A munkahelyi informális tanulás meghatározó szerepe a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődésében</i>	41
MENDELOVÁ, ELEONÓRA – ZELENÁ, HANA: <i>The current parental role in the reflection of changes in family life</i>	54
MRÁZIK JULIANNA: <i>Az e-tanulás segítése. A tanulás-szervezés átkeretezése hagyományos és nem hagyományos környezetben</i>	64
TÓTH-MERZA KATALIN – BONTÓ PETRA – ALMÁSSY ZSUZSANNA: <i>Az óvodapedagógusok általános jóllétének és munkahelyi jellemzőinek vizsgálata</i>	73
TUDLIK CSILLA: <i>A pályaeérdeklődés három konstruktuma, amely segíti a gimnáziumi tanulók megismerését</i>	85
UNGER VIVIEN ÉVA: <i>A pedagógiai intézményekhez fűződő kapcsolatban szerepet játszó bipoláris élmények összehasonlító vizsgálata</i>	96
VIDA GERGŐ: <i>A tanulási zavar elmélete és diagnosztikája – tanulási zavarral küzdő tanulók kompenzálásának segítése</i>	110

KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT

CSIHA TÜNDE NOÉMI:

A szülői jelenlét hatása a motivációra a kora gyermekkori nyelvvelsajátításnál 120

JUHÁSZ VALÉRIA:

A nyelvi tudatosság fejlesztése óvodásoknak és alsó tagozatos tanulóknak dobókockás játékokkal 136

KISSNÉ ZSÁMBOKI RÉKA:

Az óvodapedagógus hivatásra felkészítő képzési tartalmak vizsgálata a hallgatók szakmai gyakorlatainak tükrében 149

KOÓS ILDIKÓ:

Út a nyelvi kompetencia teljessége felé 6–10 évesek anyanyelvi nevelésében: a szintagmák központi szerepe Zsolnai József NYIK-programjában 162

KOVÁCS ELVIRA:

A kooperatív tanulás során előforduló nehézségek a tanítói vélemények tükrében 170

PÁSZTOR ENIKŐ:

Az „egy személy egy nyelv” idegennyelvi módszer bemutatása az Ágfalvi Napsugár Óvodában egy empirikus kutatás tükrében 180

TARY BLANKA:

Tanárok és tanárjelöltek olvasási stratégia használata és olvasási szokásai anya,- illetve idegen nyelven 189

IVÁNCSIK RÉKA – PETŐNÉ CSIMA MELINDA – MOLNÁR MARCELL:

A 7-14 éves sérült, fogyatékos gyerekek és a terápiában velük dolgozó lovak stressz-szintváltozása lovasterápiás fejlesztések hatására 198

RECENZIO

KÉRI KATALIN:

„Testi fordulat” a neveléstörténetben: testnevelés, egészségnevelés Európában a 20. század első felében 212

DÓRA LÁSZLÓ:

Szülők kézikönyve az okoseszközök intelligens használatához 218

PÁSZTOR ENIKÓ¹

Az „egy személy egy nyelv” idegennyelvi módszer bemutatása az Ágfalvi Napsugár Óvodában egy empirikus kutatás tükrében²

1994-ben az Ágfalvi Napsugár Óvodában a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar jogelődjének egykori két oktatója egy kísérletet kezdeményezett az „egy személy egy nyelv” elvén alapuló idegennyelvi nevelési módszer óvodai bevezetése céljából. Kutatásom helyszíne a Soprontól mindössze négy km-re fekvő Ágfalva, ahol ez a pedagógiai innováció minden sikere ellenére csak rövidéletű volt. Kutatásaim során arra kerestem a választ, hogyan valósították meg ezen a nyugat-magyarországi településen azt a ma már bizonyítottan kiváló pedagógiai módszert, hogy az óvodások valóban hallhassanak minden nap német anyanyelvi beszélőt. A primer kutatásaim eredményeinek bemutatása természetesen annak több aspektusára is kiterjed.

1. Bevezető

Magyarországon már a 20. század utolsó évtizedében is akadtak olyan pedagógiai innovációk, amelyek az egyik legkiválóbb idegennyelvi nevelési módszer használatával azt segítették elő, hogy minél korábban megindulhasson a gyermekek korai idegennyelvi nevelése. A módszer az „egy személy egy nyelv” elvén alapszik, melynek kipróbálására az Ágfalvi Napsugár Óvoda keretein belül tett kísérletet Szauer Ágnes és Tauber Ferenc, a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar jogelődjének két egykori oktatója az 1990-es évek közepén. Az osztrák határ mellett fekvő településen a 20. századi kitelepítéseket megelőzően szinte kizárólag németajkúak éltek. A fennmaradt írásos dokumentumokban előforduló jobbágynevek alapján megállapítható, hogy a lakosság túlnyomó része már a 14. században is német (Böhm, 1995). Kutatásom helyszínén, Ágfalván bajor nyelvjárást használnak, mely terület nyelvileg Alsó-Ausztria folytatása. Erre a sajátos dialektusra jellemző, hogy olyan „ui” kettőshangzót használnak, mint pl. a Muida, Pui, Kui, g'mui, fluig'n (anya, fiú, tehén, elég, repülni). Ennél a nyelvjárásnál, mint a többenél is, megfigyelhető egy sajátos nyelvi fejlődés, mely a 20. század végére a bécsi

¹ egyetemi adjunktus, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet, email: pasztor.eniko@uni-sopron.hu

² Jelen publikáció az „EFOP-3.6.1-16-2016-00018 – A felsőoktatási rendszer K+F+I szerepvállalásának növelése intelligens szakosodás által Sopronban és Szombathelyen” című projekt támogatásával valósult meg.

nyelvhasználat beolvadását eredményezte. A falu középkorú lakossága ma már nem igen beszéli a „bairisch” Mundart-ot, hanem főképp az iskolai német nyelvtanulásnak köszönhetően a „Hochdeutsch”-ot használja (Böhm, 1995).

2. A kutatás bemutatása

Kutatásaim az Ágfalvi Napsugár Óvodában 1994-ben indult pedagógiai innovációnak a feltérképezésére irányultak, mely kutatómunkához elsősorban kvalitatív kutatási módszereket használtam. Az „*egy személy egy nyelv*” módszer bevezetésének és elterjedésének körülményeit kutattam fel, valamint annak hatását vizsgáltam különböző módszerek segítségével. Vizsgálódásaim kitérnek továbbá a program kidolgozási folyamatára, az abban részt vett oktatók, óvodapedagógusok, egyéb szakértők munkájának megismerésére, az innováció hatásának vizsgálatára az egykori óvodások életére, valamint az innováció terjedésére.

A kutatást elindító kérdéseim a következők voltak:

- 1) Mi hívta életre az Ágfalvi Napsugár Óvodából 1994-ben elindult, majd a soproni Bánfalvi Óvodában és a fertőrákosi óvodában is átvett pedagógiai innovációt, az „*egy személy egy nyelv*” idegennyelv-elsajátítási módszer alkalmazását?
- 2) Milyen tényezők együtthatása kellett az innováció sikerességéhez?
- 3) Hogyan történt az innováció terjedése?
- 4) Milyen előnyt jelentett a pedagógiai innováció az óvodás gyermekek beszédfejlődésére?
- 5) Miért ért véget néhány éven belül ez a nagyon ígéretes pedagógiai kezdeményezés?

2.1. A kutatás módszerei

Kutatásaim módszerül a kvalitatív interjút és a dokumentumelemzést választottam. A kvalitatív interjú sokféle változata közül a narratív interjú típust alkalmaztam. Narratív interjúkat az ágfalvi innovációt kidolgozó két oktatóval, valamint egy másik egykori oktatóval készítettem, akinek módszertani anyagokat is köszönhet a német nemzetiségi óvodapedagógus képzés. Interjúalanyom volt még az Ágfalvi Napsugár Óvoda egykori óvodavezetője, egy nyugdíjas és egy még ma is aktív német nemzetiségi óvodapedagógus, valamint az ágfalvi német-magyar óvodai csoport egyik egykori óvodása, akiknek a személyes visszaemlékezései további adalékkal szolgáltak a kutatási céloom eléréséhez. Adatközlőim mindnyájan hozzájárultak, hogy a tanulmányomban nevüket feltüntessem és az általuk közölt információkat felhasználhassam. A másik módszerem a dokumentumelemzés volt. Kutatásaim során számos olyan dokumentumot

(levelek, feljegyzések, pedagógiai program, tematikák, stb.) sikerült fellelnem, melyek segítségével következtetéseket vonhattam le az ágfalvi innovációval kapcsolatban.

2.2. A kutatás mintája

A kutatásom mintáját elsősorban a hozzáférési alapú mintavétel jellemezte, hiszen egyetemi oktatói munkámból kifolyólag könnyen kapcsolatba léphettem az innovációban érintettekkel. Mintavételem ugyanakkor célzott is volt, hiszen a kutatásom során az Ágfalvi Napsugár Óvodára, különös tekintettel az 1990-es évek óvodásaira, az óvodavezetőre, valamint a két akkori oktatóra, az innováció kidolgozóira szűkítve határoztam meg a mintámat. További információkhoz jutottam egy egykori oktatóval és nemzetiségi óvodapedagógussal készített interjúm során, akik nem kapcsolódtak közvetlenül az „egy személy egy nyelv” idegennyelvi nevelés meghonosítására történt kísérlethez, ugyanakkor visszaemlékezéseikkel tágitani tudták az ismereteimet a témával kapcsolatban. Az interjúk száma: 7.

A kutatásba bevont személyek	Munkakörük a vizsgált időszakban	Érintettségük a kutatási témában
Szauer Ágnes	Főiskolai oktató a Soproni Óvóképző Főiskolán a vizsgált időszakban.	Az ágfalvi innováció egyik kidolgozója. A német nemzetiségi óvodapedagógusok képzésében vett részt.
Tauber Ferenc	Főiskolai oktató a Soproni Óvóképző Főiskolán a vizsgált időszakban.	Az ágfalvi innováció egyik kidolgozója. A német nemzetiségi óvodapedagógusok képzésében vett részt.
Kovács Zsoltné	Az Ágfalvi Napsugár Óvoda vezetője 17 éven át 2021-ig.	A 2021-ben leköszönt óvodavezető több publikációval is rendelkezik az ágfalvi innovációval kapcsolatban.
Talabér Ferencné	Német nemzetiségi óvónő, majd oktató a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar jogelődjénél.	Óvónőként, majd oktatóként részt vett a német nemzetiségi óvodapedagógusok képzésében, illetve módszertani anyagokat dolgozott ki számukra.
Dr. Gimesi Szabolcsné (Született Trackl Teréz)	Német nemzetiségi óvónő hallgató 1968 és 1970 között a Soproni Óvónőképző Intézetben, majd óvodapedagógus Sopron gyakorló óvodáiban, 2005-ben ment nyugdíjba.	Óvónőként részt vett a német nemzetiségi hallgatók képzésében.
Nyári Attila Lászlóné (született Babits Mária)	1983 és 1985 között a Soproni Óvónőképző Intézet német nemzetiségi szakán hallgató. 2010 óta nemzetiségi óvodapedagógus Sopronban a Bánfalvi Óvodában.	Jelenlegi óvodapedagógusi munkáját német nemzetiségi csoportban végzi.
Szakács Ivett	Az ágfalvi német-magyar óvodai csoport egykori óvodása 1994 és 1997 között.	Az ágfalvi óvodai innovációval kapcsolatban rendelkezik információkkal.

1. sz. táblázat: Primer minta

3. A kutatás reredményeinek bemutatása

3.1. Az óvodai innováció

Mielőtt rátérek az 1994-ben az Ágfalvi Napsugár Óvodában elindult német-magyar óvodai csoport és annak szervezési körülményeinek bemutatására, fontosnak gondolom megindokolni, miért is nevezem ezt a pedagógiai kezdeményezést innovációnak.

Az innováció kifejezésen azt értjük, amikor valaki vagy valami megújul, változtat valamit az addigi gyakorlatán (Dobos, 2002, Kissné Zsámboki, 2015). Százdí (1999) megfogalmazása szerint: *„Az innováció egy kreatív ötletből születő folyamatot jelöl, amely a későbbiekben megvalósítja az ötletet, végül a napi gyakorlatban alkalmazásra kerül, tehát a kreativitás innovatív produktummá válik”* (Százdí, 1999, 70. o.). Dobos (2002) pedig a következőket írja: *„Az innováció egyfelől változás, változtatás egy állandó kialakult gyakorlaton, illetve gyakorlathoz képest, másfelől alkalmazkodás is egy szüntelenül változó gyakorlathoz. E kétféle változtatási magatartás egy tudatosan tételezett, tervezett fejlesztés igényével történik, amely szerint jobb, eredményesebb, hatékonyabb, „minőségibb” lesz az új gyakorlat a korábbihoz képest”* (Dobos, 2002)³.

A Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar jogelődjénél az 1980-as évek közepétől számos óvodai pedagógiai program kidolgozása indult meg. A főiskola német tanszékén is dolgoztak abban az időben olyan oktatók, akikben fokozatosan érlelődött a változtatás szándéka. Az ágfalvi német-magyar óvodai csoport létrehozását kezdeményező két oktatót az újítás, a változtatni akarás, az óvodai németnyelv-fejlesztés addigi rutinjának a magasabb szintre emelése motiválta. Fokozatosan érlelődött bennük annak a felismerése, hogy azok az óvodai kezdeményezések a foglalkozásokon, amelyek során a nemzetiségi óvodapedagógus hallgatók sztenderd helyzetekben, rituálékban használják csak a német nyelvet, nem eredményezhetnek az óvodásoknál aktív nyelvhasználatot. A gyermekdalok, a mondókák, a körjátékok, a különböző ünnepeken való szereplések önmagukban nem eredményezhetnek aktív nyelvhasználatot.

3.2. Az „egy személy egy nyelv” elvén alapuló ágfalvi kétnyelvű óvodai csoport

A hosszas előkészületi munka, a tervezési és szervezési szakasz után végül 1994 szeptemberében elindulhatott Ágfalván egy olyan német-magyar nyelvű óvodai csoport, amely új szintet hozott a hazai kétnyelvű nevelést biztosító óvodák történetében. Az „egy személy egy nyelv”

³ Dobos Krisztina: Az innováció, In: Új Pedagógiai Szemle 2002/9 <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/az-innovacio> [2021.09.06..]

óvodai megjelenítése azt jelenti, hogy a csoportban egy magyar és egy idegennyelvű (jelen esetben német) óvodapedagógus foglalkozik együttesen a gyermekekkel. Ezek az óvodapedagógusok egymással németül kommunikálnak, de az óvodásokhoz mindegyik kizárólag a saját nyelvén beszélhet. A Kanadából elterjedt „egy személy egy nyelv”⁴ magyarországi adaptációját tűzte ki célul tehát a két oktató.

Németországból egy 20 éves óvónőt szerződtettek, aki gyakorlatilag kalandvágyból érkezett akkor Magyarországra. A Stuttgart környékéről érkezett óvónő mellé egy helybéli magyar óvodapedagógus került, aki a német nyelvet akkor már egész jól birtokolta. Az ő feladata a gyermekek magyar nyelven történő nevelése volt. Kettejük munkáját segítette még egy dajka, aki Szauer visszaemlékezései szerint nem beszélt németül. Tauber emlékei szerint azonban mindent értett, kommunikálni viszont valóban nem tudott.

A szervezők számára az is fontos szempont volt továbbá, hogy ez a csoport az óvoda többi részétől elszigetelt legyen. Éppen ezért tűnt kiváló megoldásnak, hogy a korábbi bölcsőde épületében kaptak helyet, hiszen így biztosítva volt annak izoláltsága. Egyedül a nyári hónapokban voltak összevonások az óvoda többi csoportjaival, de mint ahogy az egyik hajdani óvodás⁵ visszaemlékezéseiből megtudhatjuk, ezeket az időszakokat a gyermekek nem igazán kedvelték.

Az volt a projekt kitalálójának az elképzelése, hogy ez a német-magyar csoport egy hagyományos óvodai program mentén haladva működjön. A koncepciónak az is része volt, hogy az indulásnál a nap egy részében mindkét óvónő egyszerre legyen jelen a csoportban, viszont a hangsúly a német óvónő tevékenységén legyen.

Az elején természetesen akadtak nehézségek is. A Mai Sopron Vármegye című regionális hetilap 1996. április 5-i számában a következők olvashatók: *„Kezdetben a két Stuttgart környéki óvónőnek nem volt könnyű dolga, hisz egy szót sem tudtak magyarul, a gyermekek döntő többsége pedig nem tudott németül.”*⁶ *Ám kedves személyiségükkel, a mimika, a gesztusok, a*

⁴ Az „egy személy egy nyelv” kétnyelvű nevelést biztosító módszert J. Ronjat (1913) francia nyelvész alkalmazta családjában. A gyermekük nevelése során a szülők a saját anyanyelvüket használták, Ronjat a franciát, felesége pedig a német nyelvet, így vált gyermekük kétnyelvűvé. A módszer ma az egyik legkedveltebb kétnyelvű nevelési módszer, amely használatával eredményes nyelvsajátítást produkálhatunk (Hartl – Babai – Kovácsné, 2014, pp.15.).

⁵ Szakács Ivett (SZI) a testvérével együtt volt óvodás ebben a csoportban. Ágfalván élnek, a német nemzetiség tagjai. Apai nagymamája Ulm mellől származik, aki németül beszélt a családtagokkal. SZI az óvodát követően német nemzetiségi általános iskolában, majd német nemzetiségi gimnáziumban folytatta tanulmányait. A német nyelvből, hasonlóan az egykori óvodás társaihoz, mindenhol kimagasló teljesítményt nyújtott. Az ELTE BTK-n német tolmács – fordító szakon végzett. Jelenleg Ausztriában dolgozik.

⁶ Kétnyelvű óvoda – sikeres kísérlet. In: Mai Sopron Vármegye, 1996.04.05., p. 4. A lap már két Stuttgart környéki óvónőről tesz említést. Az egyikük Siegrun Veigel Ágfalván, a másikuk, Monika Knaus pedig a lap megjelenésekor már Fertőrákoson is működő, a szintén az „egy személy egy nyelv” elvén működő csoportban dolgozott.

hanglejtés és intonáció segítségével s persze sok-sok türelemmel sikerült a német nyelvet „megtapasztalhatóvá”, élményszerűvé tenni.”⁷ Előfordult, hogy a német óvónő elkeseredett, számos nehézséggel kellett ugyanis szembenéznie. Néha úgy érezte, nem tud megfelelően haladni a magyar gyermekek fejlesztésében.

3.3. Az ágfalvi óvodai innováció eredményeinek összegzése

Az ágfalvi német-magyar nyelvű óvodai csoportnak rövid idő alatt híre ment a szakmai körökben. Beszédes azonban, hogy az akkori képző intézményről, a Benedek Elek Főiskoláról senki nem volt kíváncsi arra, milyen pedagógiai kísérlet folyik ebben az intézményben. Sem az oktatók, sem a főiskola vezetése nem tett látogatást náluk. A hallgatók számára sem tették lehetővé, hogy ott is bővíthessék szakmai ismereteiket és gyakorlati tudásukat. A szervezők szerint, a főiskolán erősen kételkedve, fenntartásokkal fogadták az ő kísérletüket. Tauber szerint attól tartottak, hogy a gyermekek kognitív szempontból sérülhetnek, vagyis, hogy a világról szerzett ismereteik torzulva juthatnak át hozzájuk. A másik pedig az anyanyelv féltése volt, amivel elsősorban érvelni próbáltak. Tauber azt is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy az ágfalvi csoportba nem kerülhetett be olyan gyermek, akit egy kicsit is problémásnak éreztek a beszédprodukciója vagy esetleg más területen, nehogy negatív hatással legyen az a kísérlet végeredményét illetően.

Az ágfalvi óvodai projekt iránt azonban a német nemzetiségi óvodapedagógusos társadalom képviselői kifejezetten nagy érdeklődést mutattak. Sokan mentek el megnézni ezt a csoportot az ország minden részéből, sőt külföldről is. Elsősorban azok tettek ott látogatást, akik hasonlóan gondolkodtak a korai idegennyelv-fejlesztésről. A sajtó érdeklődése is végig kísérte az ott zajló történéseket.

A gyermekek német nyelvi fejlődésével kapcsolatban a szervezők, Szauer és Tauber azt hangsúlyozzák, hogy tisztában voltak azzal, hogy a nyelvnél a fejlődés nem lehet gyors. Ráadásul a gyerekek képességei és tempója is eltérő. „Gyermekenként változó hosszúságú az az idő, amíg a gyermekektől német szót lehet hallani, tehát amíg hallott-tanult szókincsüket aktívan s maguktól használják. Sigrun Veigel gyermekei másfél év után hat-nyolcszavas mondatokat is tudnak spontán képezni”.⁸ – olvasható egy egykori regionális hetilapban.

Szauer szerint a gyerekek első megnyilvánulásai német nyelven az öltözködéshez kötődtek. Naponta többször öltöztek fel-le az óvodában, és ilyenkor mindkét óvónő a saját nyelvén szólt hozzájuk. „*Schuhe anziehen!*” vagy „*Schuhe binden!*” - hallhatták az óvodások naponta

⁷ u.o.

⁸ Kétnyelvű óvoda – sikeres kísérlet. In: Mai Sopron Vármegye, 1996.04.05., p.4.

akár többször is a német óvónőjüktől ezt a kevésbé udvarias kifejezést. Aztán az is megtörtént, hogy a gyerekek, amikor nem tudtak kibújni a pulóverükből vagy nem tudták felhúzni a kabátjukon a cipzárt, odamentek a Tante Sigrunhoz, hogy: „*Tante Sigrun, bitte Schuhe binden!*” Tauber az Übergeneralisierung kifejezést említi erre, amikor a gyerekek a nyelvet a szituációkhoz kötik, és a hasonló tartalomra hasonló fogalmat használnak.

Azok a gyermekek, akik már második vagy harmadik éve jártak a csoportba, kommunikálni tudtak német nyelven az óvónővel, de akár egymás között is. Játék közben is figyelték a gyerekek reakcióit. Hallhatták, amikor babázás közben egy kislány például németül beszélt a babájához. A legfeltűnőbb talán a névelőtévesztés volt, elsősorban a nőnem javára. Nyelvtani hibák egyébként csak elvétve akadtak. Akcentusuk nem igazán volt, kicsit svábos vagy, ahogy Tauber fogalmaz: „*Sigrunos kiejtésük*” volt. A fent idézett hetilapban a gyerekek német kommunikációjával kapcsolatban ezt olvashatjuk: „*[...] van olyan gyermek is, aki még mindig csak magyarul reagál, de a beszédértés terén e gyerekek is szinte mindent értenek. Naponta tapasztalhatók kedves jelenetek, amelyek azt igazolják, hogy a gyermekek mindenféle nehézség nélkül el tudják sajátítani, mégpedig játékosan a németet mint második nyelvet, s még élvezik is. Ezt a szülők is megerősítik, akik gyermekeiket odahaza gyakran kapják azon, hogy németül énekelnek, számolnak, vagy beszélnek.*”⁹ A szülők visszajelzéseiből derült ki az is, hogy a gyerekek általában otthon mindent újra eljátszottak, ami aznap az óvodában történt.

A gyermekek beszédfejlődését összefoglalva Tauber elmondta, hogy ezek a gyerekek kommunikációra voltak képesek. Nagyon jól visszatükrözi ezt egy egykori videofelvétel, melyen a gyerekeknek a német óvónő egy báb jelenetet ad éppen elő. Ebből jól érzékelhető a gyermekek idegennyelvi tudásszintje, hiszen az óvodások folyamatosan bekiabáltak németül, tehát aktív közreműködők voltak ezen a nyelven. Ezek a gyerekek az óvodáskoruk végére beszéltek németül, de természetesen hangsúlyozni kell azt is, hogy nem tökéletesen.

1995-ben a Sopronhoz közeli Fertőrákos, majd a soproni Bánfalvi Óvoda is bekapcsolódott a német-magyar óvodai projektbe. Ez utóbbi intézményben volt egy rövid időszak, amikor Ausztriából érkeztek óvónők, és az ő közreműködésükkel próbálkoztak az „*egy személy egy nyelv*” módszer bevezetésére. Később Eisenstadtból járt át Bánfalvára naponta egy osztrák óvónő. Rövid idő után azonban ezekkel a kísérletekkel felhagytak, és minden nemzetiségi csoportjukban visszatértek a Talabér Ferencné által kidolgozott módszerre, amit azóta is használnak.

⁹ Kétnyelvű óvoda – sikeres kísérlet. In: Mai Sopron Vármegye, 1996.04.05., p. 4.

4. Összegzés

Kutatásaim során ellentmondásos kép bontakozott ki az ágfalvi német-magyar óvodai csoport megszüntetésének idejét illetően. Tény, hogy ez az amúgy a gyerekek idegennyelvi kommunikációját tekintve nagyon eredményes innováció, rövid ideig volt csak működőképes. Szauer 1997-re teszi a megszűnés évét. Sok tényező egybeesése eredményezte azt, hogy végül az „egy személy egy nyelv” módszer nem tudott gyökeret verni e határmenti településen. A két egykori szervező, Szauer és Tauber szerint az általuk megálmodott és elindított óvodai innováció befejezéséhez hozzájárult többek között az, hogy egyikőjük sem tudta kellően menedzselni ezt az ágfalvi kísérletet, továbbá nem volt biztosított ennek az általános iskolai folytatása sem, egyre nehezebben volt megoldható a németnyelvi óvónők biztosítása Ágfalván, Fertőrákoson és Sopronban is, de szerepe volt az innováció befejezésében a szülői összefogás hiányának, valamint annak is, hogy az akkori soproni képző nem vállalta fel és nem támogatta ezt a pedagógiai kezdeményezést.

Vizsgálódásaim során egyértelműsíthető, hogy egy pedagógia innováció sikere több tényező együtt hatásán alapszik. Hiába a lelkes oktatók megfeszített munkája, a jóakarató emberek összefogása, a szülők pozitív hozzáállása, a gyermekek idegennyelvi kommunikációjának nagyarányú fejlődése, a szaktudományi háttérrel biztosító akkori felsőoktatási képző közömbössége, valamint a mára már egyértelműen megcáfolt hamis teóriák a korai idegennyelvi fejlesztéssel kapcsolatban, megpecsételhetik egy remek kezdeményezés további sorsát.

BIBLIOGRÁFIA

- Böhm, A. (1995). *Ágfalvi mozaik – Agendorfer Mosaik*. Sopron: Patriot Kiadó.
- Dobos, K. (2002): Az innováció. *Új Pedagógiai Szemle*, 52. évf. 9. sz., pp. 38–48. [online] <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/az-innovacio> [2021. 09.06.]
- Hartl, É.– Babai, Zs.– Dr. Kovácsné Vinkovics, É. (2014): *Módszertani kézikönyv az óvodai magyar-német kétnyelvű neveléshez*. [online] Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar. [online] http://publicatio.uni-sopron.hu/336/1/Multiling_modszertani_konyv_m2VEva_vegleges_javitott_kepekkel_u.pdf [2021. 10. 04.]
- Kétnyelvű óvoda – sikeres kísérlet. *Mai Sopron Vármegye*, 1996.04.05., pp. 4.
- Kissné Zsámboki, R. (2015). *Egy Freinet-szellemű óvodai innováció az 1990-es évek alternatív pedagógiai mozgalmában*. Pécs: Edenscript Kft.
- Százdi, A. (1999). Szakmai fejlesztés az iskolában. *Új Pedagógiai Szemle*, 49.. évf. 6. sz., pp. 69–85.

PÁSZTOR, ENIKŐ

AN EMPIRICAL STUDY OF THE “ONE PERSON ONE LANGUAGE” FOREIGN LANGUAGE INSTRUCTION
METHOD IN THE SUNSHINE PRESCHOOL IN ÁGFALVA

In 1994, Sunshine Preschool (Napsugar Ovoda) in Ágfalva, introduced “one person one language,” an innovative, new method to teach foreign languages in preschools. My research is focused on this short-lived but successful experiment. I wanted to find out how this proven and effective method was implemented and how the preschool ensured daily instruction by native speakers. I will describe multiple aspects of my primary research.